Ekonomi (ekonomim.com) · Vahap Munyar column · June 16, 2026
Source: https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/dunyada-ilk-8li-capraz-karaciger-nakliyle-ayni-anda-8-hayat-kurtardilar/900023
Saved as PDF on November 2, 2026 · original (Turkish)

Dünyada ilk 8'li çapraz karaciğer nakliyle aynı anda 8 hayat kurtardılar

Vahap MUNYAR

16 Haziran 2026 Salı

CUMARTESİ günü öğlenden sonra sosyal medyayı tararken İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü Müdür Yardımcısı Prof. **Volkan İnce**'nin paylaşımını gördüm:

- **8'li çapraz karaciğer nakli operasyonları sonrası Prof. Sezai Yılmaz hocamızın mesajı...**

Malatya İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü Müdürü Prof. **Sezai Yılmaz,** yardımcısı Prof. **İnce**'nin sosyal medya hesabından yayınladığı videoda söze şöyle girdi:

- **Çoklu çapraz nakillerin insanların bir organa ulaşması için ne kadar önemli buluş olduğu biliniyordu. Dünyada ikili, üçlü çapraz nakiller yapılıyordu. 4'lü, 5'li, 6'lı ve 7'li çapraz nakilleri ilk kez biz Malatya'da yaptık. 8'li çapraz nakil de dünyada ilk oldu.**

Prof. **Sezai Yılmaz,** şu noktanın altını özellikle çizdi:

- **Amacımız çoklu çapraz operasyon yapmak değil. Asıl amaç çapraz karaciğer nakli havuzunda çok bekleyen veya durumu acilleşen hastalara umut ve organ sunabilmek.**

Aynı noktayı bir kez daha irdeledi:

- **Tek amacımız** "7'li çapraz karaciğer naklini dünyada ilk kez biz yaptık, 8'lisini de biz yapalım" **değildi. Hastalarımızdan ikisi uzun süredir bekliyordu. Üstelik** "dekompanse" (organ işlevini yitirmiş) **olmuşlardı.**

"Dekompanse" olan iki hastaya naklin 8'li çaprazla mümkün olabildiğini kaydetti:

- **Dolayısıyla 8'li çapraz karaciğer naklini dünyada ilk kez gerçekleştirmiş olduk. Bütün arkadaşlarla birlikte iyi bir gece yaşadık.**

Prof. **Sezai Yılmaz**'a mesaj yazıp sordum:

- **8'li çapraz karaciğer nakli kararı neden ve nasıl verildi? Operasyon nasıl gerçekleşti?**

Prof. **Yılmaz** yanıtladı:

- **8'li çapraz karaciğer nakli operasyonunu 12 Haziran 2026 Cuma günü yaptık. Operasyon sabah 08.00'de başladı, 24.00 gibi sonlandı. Ancak, iki hastada oluşan vasküler problemlerden dolayı-ki o 2 hastayı tekrar operasyona aldık-saat 06.00 gibi bitti.**

Operasyonun toplam 22 saatlik bir sürede sonlandığını belirtti:

- **Cumartesi akşamı da diğer bir hastada revizyon gerekti. Şu an itibariyle tüm donör ve alıcılar iyi durumdalar.**

Şu noktaya işaret etti:

- "Çapraz havuz" **son zamanlarda eşleştirmeye uygun olmayacak şekilde 24 hasta ve 29 uyumsuz donör ile fazla sayılara ulaşmıştı.**

"Çapraz karaciğer nakli" formülünü Boston (ABD) Üniversitesi ekonomi bölümü öğretim üyeleri Prof. **Tayfun Sönmez** ve Prof. **Utku Ünver**'in geliştirdiğini anımsattı:

- **Boston ekibi son bir hafta içinde 5'li, 6'lı ve 7'li çapraz nakilleri eşleştirme ile bize sunuyordu. Ancak, son bir haftada** "çapraz havuzu"**nda iki hasta kaybedildi. 3 hasta ise genel durumu kötüleşerek yoğun bakım tedavisine ihtiyaç duydu.**

Söz konusu hastaların mevcut durumlarının karaciğer nakline uygun olmadığına vurgu yaptı:

- **8'li çapraz nakil operasyonuna başlarken iki hastamızın durumu son derece ağırdı. Karınlarında ileri derecede sıvı birikmiş ve yüksek sarılık değerlerine sahipti. Böbrek fonksiyonları bozulmaya yüz tutmuştu.**

Bu 3 hastanın ancak 8'li çapraz nakil ile sağlıklı karaciğere ulaşabildikleri bir durum oluştuğunu aktardı:

- **Bu nedenle 8'li çapraz nakli yapmaya karar verdik.**

16 ameliyatın aynı anda gerçekleştiğine dikkat çekti:

- **Karaciğer Nakil Enstitümüzün 12 ameliyathanesi var. Turgut Özal Tıp Merkezi'nden de 4 ameliyathaneyi 8'li çapraz nakil için kullandık. Yani, aynı anda 16 ameliyat gerçekleştirmiş olduk.**

Operasyonları kaç kişi ile gerçekleştirdiklerini merak ettim, paylaştı:

- **Hemşire arkadaşlarımız dahil 140 kişilik bir kadro ile operasyonları gerçekleştirdik.**

Prof. **Tayfun Sönmez** ve Prof. **Utku Ünver**'le ilgili şu bilgiyi de verdi:

- **Tayfun ve Utku hocalarımız sürekli bizimle irtibat halindeler. Geliştirdikleri formülle çapraz nakil havuzunun oluşmasında, en uygun verici ve alıcıların buluşabilmesinde büyük katkıları var. 8'li çapraz nakil**

işlemimiz sırasında tatile gittikleri Uzak Doğu'dan katkılarını verdiler.

Hastaların durumu zorladı, İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü Müdürü Prof. **Sezai Yılmaz** ve ekibi, ilk kez 8'li karaciğer nakliyle dünyaya bir kez daha damgasını vurdu, tarihe geçti...

Sezai Hocamız ve ekibinin aklına, yüreğine sağlık...

8'li karaciğer naklini gerçekleştiren ekibin başında kimler vardı?

İNÖNÜ Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü Müdürü Prof. **Sezai Yılmaz**'a 8'li çapraz operasyonda görev alan doktorların isimlerini sordum, ekipleri yöneten kadroyu paylaştı:

- Prof.**Sezai Yılmaz**
- Prof.**Tevfik Tolga Şahin** (Organizasyon Masası)

Donör (verici) operasyonu ekibini yönetenler

Hasta (alıcı) operasyonu ekibini yönetenler

1- Prof. **Adil Başkıran** **1-** Prof. **Cengiz Ara**

2- Prof. **Fatih Ozdemir** **2-** Prof. **Volkan İnce**

3- Prof. **Fatih Gönültaş** **3-** Prof. **Bora Barut**

4- Doç. **Muhammed Canazrah** **4-** Doç. **Cemalettin Koç**

5- Doç. **Barış Sarıcı** **5-** Doç. **Koray Kutlutürk**

6- Dr. **Ertuğrul Karabulut** (öğretim üyesi) 6- Doç. **Sertaç Usta**

7- Dr. **Hüseyin Koçaaslan** (öğretim üyesi) 7- Doç. **Serdar Karakaş**

8- Dr. **Mehmet Güzel** (öğretim üyesi) 8- Doç. **Neslihan Çelik**

25 yılda 4 bin 400 karaciğer nakli yapıldı

DÜNYADA ilk kez 8'li çapraz nakil başarısından bir hafta önce İnönü Üniversitesi'nde **"karaciğer naklinde 25 yıl"** töreni düzenlendi.

İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü Müdürü Prof. **Sezai Yılmaz,** törende 25 yılda 4 bin 400 karaciğer nakli yaptıklarını belirtti:

- **Dünyanın en yüksek hacimli karaciğer nakil merkezlerinden biri olduk. Binlerce erişkin ve çocuk hastanın hayat bulmasına aracılık ettik.**

Prof. **Yılmaz,** 25 yılda yüzlerce akademik çalışma ürettiklerini bildirdi:

- **Dünyanın her yerinden gelen akademisyenlere karaciğer nakli eğitimi verdik. Bizler 25 yıl boyunca yalnızca nakil yapmadık. Bilim ürettik, yeni teknikler geliştirdik, çapraz karaciğer nakli gibi yenilikçi uygulamalarla dünyaya yön verdik.**

Çapraz nakillerde Boston College'da görev yapan Prof. **Tayfun Sönmez** ve Prof. **Utku Ünver**'in vericileri eşleştiren uygulamasını kullandıklarının altını çizdi:

- **2023'ten itibaren, 2024 ve 2025'te neredeyse çapraz karaciğer nakli sayesinde yüzde 50 daha fazla hastaya sağlık, gelecek sunduk. Hastaların birçoğunun karaciğer nakline ulaşma şansı bile yoktu.**

Çoklu çaprazlar sayesinde Kırım'dan, Bulgaristan'dan, Suudi Arabistan'dan, Ürdün'den, Kuzey Afrika'dan Malatya'ya hasta trafiği oluştuğunu vurguladı:

- **Neden? Donörleri vardı ama uyumsuzdu. Hastalar çapraz nakil sayesinde sağlıklarına kavuşabildiler. Çapraz nakil sayesinde çok uygun, çok ideal, aynı kan grubundan, aynı karaciğer volümü, donörün sağlığını tehlikeye atmadan nakiller gerçekleştirilebiliyor.**

'Organ Takas Merkezi yılda 5 bin hayat kurtaracak' manşeti atmıştık

2024 YILI Temmuz ayı sonunda Prof. **Sezai Yılmaz**'ın davetiyle İnönü Üniversitesi'nde düzenlenen **"Organ Nakli Kongresi"**ne katılmak üzere Malatya'ya gitmiştim. Kongre sırasında **"çapraz nakil"** formülünü geliştiren Boston College (ABD) öğretim üyeleri Prof. **Tayfun Sönmez** ile Prof. **Utku Ünver**'e fahri doktora takdim edilmişti. Prof. **Tayfun Sönmez,** fahri doktora cübbesini giydikten sonra ilk aşamada şu veriyi ortaya koymuştu:

- **Bizim formül devreye girene kadar yılda 10 çapraz nakil ancak yapılabiliyordu. Bizim formülle İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakil Enstitüsü bir yılda 100 nakli aştı. Yani, 10 yıllık nakli bir yılda gerçekleştirdi.**

Prof. **Sönmez,** konuşması sırasında 27 Mayıs 2018'de Hürriyet'e manşet olan yazımı ekrana yansıtmıştı:

- **Organ Takas Merkezi yılda 5 bin hayat kurtaracak...**

Cumhurbaşkanı **Recep Tayyip Erdoğan**'ın İngiltere gezisini izlerken Londra'da SoftBank'ın patronu **Masayoshi Son**'ın önderliğinde 100 milyar dolarlık **"Vision Found"**u kurup yöneten, **"Centricus"**un sahibi **Dalınç Arıburnu** ile buluşmuştum.

Arıburnu, çocukluk arkadaşı Prof. **Tayfun Sönmez** ve Prof. **Utku Ünver**'le

Türkiye'de **"Organ Takas Merkezi"** kurulması için çalışmalara başladıklarını anlatmıştı:

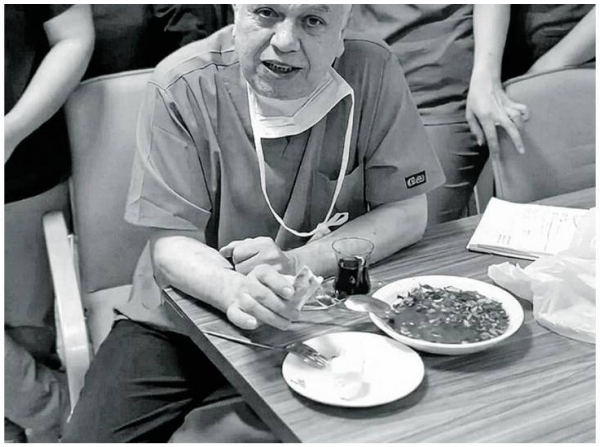
- **Prof. Sönmez ve Prof. Ünver'in geliştirdiği modelle ABD'de** "Ulusal Böbrek Takas Merkezi" **oluştu. Modeli Sağlık Bakanlığı'na anlattık, epey de yol aldık. Merkez kurulursa yılda 5 bin hastanın hayatı kurtulur.**

Yazımın yayınlandığı gün Sağlık Bakanlığı, belki de **"organ ticareti algısı yaratacağı endişesiyle"** konuya sıcak bakmadığını duyurdu. Bir yıl sonra, Prof. **Sezai Yılmaz** ve ekibinin 5'li karaciğer nakli operasyonuna **Mesude Erşan**'ın imzasıyla Hürriyet'te manşet oldu.

Bu manşet, Prof. **Sönmez** ve Prof. **Ünver**'in Prof. **Yılmaz**'la irtibata geçmesini sağladı. İki ekonomi profesörü ile Prof. **Yılmaz**'ın frekanslarının tutması, İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü'ne **"8'li çapraz nakil"** başarısına ulaşmanın yolunu açtı...

Kendi yakınına organı uymayan verici başka hastayla uyumlu olabiliyor

TÜRKİYE'de organ nakillerinin yüzde 80'i canlı vericiden gerçekleşiyor. Vericilerin ancak yüzde 30-40'ından kendi yakınına nakil yapılabiliyor. Yakınıyla uyumsuz çıkan verici, tanımadığı bir hastayla uyumlu olabiliyor.

Bu durumda tıbben uyumlu vericiler arasında organ takası yapılabiliyor. Bunun yapılabilmesi için geniş bir hasta ve verici havuzuna ihtiyaç duyuluyor.

Boston College ekonomi profesörleri **Tayfun Sönmez** ve **Utku Ünver**'in geliştirdikleri **"Banu Bedetenci Sönmez Karaciğer Nakil Sistemi"** söz konusu alıcı-verici havuzunun oluşmasını sağlıyor.